

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-082 Opole

Opole, 2 października 2025 r.
PS.I.431.1.37.2025.AK

**Pani
Małgorzata Bachen
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Sławięcicka 19
47-143 Ujazd**

Wystąpienie pokontrolne

W okresie od 21 do 28 sierpnia 2025 r. przeprowadzono kontrolę kompleksową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe¹, w zakresie realizacji zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej² i zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami. Szczegółowe ustalenia kontroli zostały przedstawione w protokole.

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Ośrodka w kontrolowanym zakresie.

Odnosząc się do zadań realizowanych³ - **pozytywnie oceniono:**

¹ Zwanego dalej: Ośrodkiem

² Zwaney dalej: ustawą

³ W okresie objętym kontrolą Ośrodek, z uwagi na brak potrzeb nie realizował:

1) **w ramach realizacji zadań własnych gminy**, określonych w art. 17 ustawy, zadań pn.:

- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- udzielanie niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich;
- opracowanie i realizacja projektów socjalnych;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- przyznawanie i realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej;

2) **w ramach zadań z zakresu administracji rządowej** realizowanych przez gminę, na podstawie art. 18 ustawy, zadań pn.:

- a) spełnienie przez jednostkę kontrolowaną wymogów dostępności, określonych w art. 6 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411 ze zm.);
- b) warunki lokalowe pozwalające na prawidłową realizację obowiązku określonego w art. 100 ust. 1 i 119 ust. 2 pkt 2 ustawy;
- c) postanowienia regulaminu organizacyjnego Ośrodka;
- d) uchwały Rady Miejskiej w Ujeździe⁴ podjęte w ramach kompetencji określonych w: art. 44, art. 96 ust. 4, art. 97a ust. 2 ustawy;
- e) kwalifikacje Kierownik Ośrodka jako zgodne z wymogami art. 122 ust. 1 ustawy;
- f) standard zatrudnienia pracowników socjalnych;
- g) kwalifikacje pracowników socjalnych do wykonywania zawodu oraz posiadanego stopnia awansu zawodowego;
- h) zapewnienie pracownikom socjalnym przez Ośrodek podnoszenie kwalifikacji w ramach szkoleń;
- i) zapewnienie pracownikom socjalnym superwizji pracy socjalnej, prowadzonej przez superwizorów, zgodnie z uprawnieniem określonym w art. 121a ust. 2 ustawy;
- j) organizację i świadczenie usług opiekuńczych, a także rzetelną kontrolę ich jakości;
- k) prowadzenie ośrodka wsparcia w formie klubu samopomocy;
- l) świadczenie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego;
- m) zabezpieczenie realizacji zadań dotyczących:
 - usługi schronienia dla osób bezdomnych z terenu gminy oraz dopełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 48 ust. 11b ustawy,
 - zapewnienia posiłku osobom tego pozbawionym,
 - dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach,
 - zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi dostępu do usług dziennego ośrodka wsparcia: ŚDS,
 - aktywizacji zawodowej poprzez organizację prac społecznie-użytecznych,

– przyznawanie i organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

– przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;

– przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a;

– prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

– przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

⁴ Zwana dalej: Radą

- zapewnienia byłym osadzonym i ich rodzinom wsparcia w formie pomocy finansowej, rzeczowej, miejsca schronienia lub umieszczenia w DPS, w ramach współpracy z zakładem karnym;
- n) terminowość sporządzenia i przekazania Radzie oceny zasobów pomocy społecznej;
- o) ustalanie prawa do zasiłku stałego, celowego, schronienia, usług opiekuńczych, klubu samopomocy i DPS;
- p) ustalanie odpłatności za pobyt w DPS;
- q) ustalanie prawa, wysokości i okresu uprawnienia do składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- r) przystąpienie do realizacji zadań wynikających z gminnego programu osłonowego, rządowych programów pomocy społecznej, programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego oraz innych projektów;
- s) współpracę z PUP;
- t) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki;
- u) sprawianie pochówku.

W prowadzonych postępowaniach administracyjnych pozytywnie oceniono:

- a) weryfikowanie przez Ośrodek pozyskanych informacji i oświadczeń składanych przez strony w zakresie dochodów;
- b) dokonywanie rozpoznania, w postępowaniach o skierowanie do DPS, kwestii dotyczących konieczności zapewnienia całodobowej opieki z uwagi na wiek, chorobę lub niepełnosprawności oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania strony, co spełnia wymogi określone w art. 2 ust. 1, art. 54 ust. 1 ustawy w związku z art. 77 k.p.a.;
- c) dokonywania ustaleń w zakresie sytuacji zdrowotnej i rodzinnej stron;
- d) podejmowanie czynności w celu ustalenia osób zobowiązanych do alimentacji oraz zakresu ich pomocy dla wnioskujących lub uprawnionych do wsparcia;
- e) rozpoznawanie spraw w całości;
- f) terminowość rozpatrywania spraw, w tym przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych/aktualizacji.

Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Na podstawie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia: brak.

2. Nieprawidłowości, w tym:

2.1. Kluczowe: brak

2.2. Znaczące:

- a) ustalenie przez Radę w statucie Ośrodka - szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia, co jest wyjściem poza zakres delegacji ustawowej określonej dla tego organu w art. 11 ust. 2 z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 ze zm.) i stanowi naruszenie tego przepisu;
- b) zatrudnienia Kierownika Ośrodka niezgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 poz. 1135);
- c) nie określenie przez Radę wysokości oraz szczegółowych warunków, trybu przyznawania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 43 ust. 10 ustawy;
- d) w zakresie realizacji obowiązku określonego w art. 50 ust. 6 i 6a ustawy:
 - przyjęcie przez Radę, w zakresie ustalenia kosztu jednej godziny usług opiekuńczych, 2 różnych ustaleń, na mocy uchwały Nr XV.118.2019 z dnia 16 grudnia 2019 r. oraz uchwały Nr LVI.380.2023 z dnia 27 lutego 2023 r.,
 - zobowiązanie przez Radę [w uchwale Nr III.23.2018 z dnia 27 grudnia 2018 r. podjętej w zakresie ustalenia zasad odpłatności za usługi opiekuńcze oraz usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich (zmienionej uchwałami Nr XV.118.2019 z dnia 16 grudnia 2019 r., Nr LVI.380.2023 z dnia 27 lutego 2023 r., Nr LXIX.466.2024 z dnia 26 lutego 2024 r.)], do odpłatności za świadczenie - osoby, których dochód przekracza kwotę 1.200,00 zł., zamiast kwotę ustawowego kryterium dochodowego - co stanowi naruszenie art. 96 ust. 2 ustawy;
- e) w zakresie realizacji obowiązku określonego w art. 97 ust. 5 ustawy:
 - przyjęcie przez Radę, w uchwale Nr IV.33.2019 z dnia 28 stycznia 2019 r. dotyczącej zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia – zasady ponoszenia odpłatności w stosunku do dobowego kosztu utrzymania w schronisku, zamiast wysokości

dochodu strony, co stanowi naruszenie art. 2 ust. 1⁵, art. 3 ust. 1⁶, art. 97 ust. 1 i ust. 1a ustawy;

- podwyższenie przez Radę, w uchwale Nr X.84.2025 z dnia 27 stycznia 2025 r. progu zwolnienia z ponoszenia odpłatności za pobyt w klubie samopomocy do poziomu 150% ustawowego kryterium dochodowego, co stanowi naruszenie art. 97 ust. 1 ustawy.

2.3. Zwykle, w zakresie:

- a) nie spełnienia przez *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021-2027*, przyjętej uchwałą nr XXIV.181.2020 z dnia 30 listopada 2020 r. wymogów określonych w art. 16b ustawy, w zakresie nie określenia sposobu realizacji strategii oraz wskaźników realizacji działań;
- b) braku wniosków końcowych w ocenie zasobów pomocy społecznej za rok 2024;
- c) nieterminowego przekazania 1 sprawozdania resortowego, sporządzonego w Centralnej Aplikacji Statystycznej, co stanowi naruszenie art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;
- d) przekazania zasiłku stałego na konto Ośrodka w celu pokrycia przez jednostkę zaległości strony powstałych w wyniku nie ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych, co stanowi naruszenie art. 37 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy;
- e) nie ustalania obiektywnych przesłanek warunkujących okres przyznania prawa do zasiłku okresowego, co stanowi naruszenie art. 38 ust. 5 ustawy w związku z art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a.;
- f) nie odbierania od stron zgody na przyznanie zasiłku okresowego, w postępowaniach wszczętych z urzędu, co stanowi naruszenie 61 § 2 k.p.a.;
- g) nakładania na stronę obowiązków, w trakcie ustalania uprawnienia do zasiłku celowego, nie mających podstaw w przepisach prawa, co stanowi naruszenie zasady praworządności określonej w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, powtórzonej w art. 6 k.p.a.;
- a) przyznania specjalnego zasiłku celowego na potrzebę już przez stronę zaspokojoną, co stanowi naruszenie art. 41 pkt 1 ustawy;
- b) wypłacenia specjalnego zasiłku celowego niezgodnie z wymogami art. 41 pkt 1 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy;

⁵ Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

⁶ Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

- c) nie ustalenia przyczyny pozbawienia dzieci posiłku i nie uzasadnienie przyznania pomocy w formie niepieniężnej, co stanowi naruszenie art. 48 i 48b ust. 3 ustawy w związku z art. 77 k.p.a.;
- d) nie ustalania w każdym postępowaniu wymiaru i zakresu usług opiekuńczych ze stroną, co stanowi naruszenie art. 50 ust. 5 ustawy w związku z art. 7 i 77 § 1 k.p.a.;
- e) braku ustaleń w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego samodzielnie lub wspólnie z innym domownikiem, w przypadku zamieszkiwania w jednym lokalu/budynku – co stanowi naruszenie zasad określonych w art. 8 ust. 1 i 3 ustawy w związku z art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a.;
- f) uzasadniania prawnego decyzji z naruszeniem art. 107 § 3 k.p.a., z uwagi na:
 - nie wyjaśnienie stronie, w sposób prawidłowy, przywołanych w podstawie prawnej decyzji przepisów lub
 - brak uzasadnienia prawnego w przypadku decyzji wydanych w zakresie uprawnienia do: posiłku, pobytu w klubie samopomocy, a także w zakresie zmiany odpłatności za usługi opiekuńcze;
- g) uzasadniania faktycznego decyzji z naruszeniem art. 107 § 3 k.p.a., z uwagi na nie wyjaśnienie stronie:
 - powodu ustalenia prawa i okresu przyznania zasiłku okresowego, zgodnie z art. 38 ustawy,
 - powodów ustalenia prawa do zasiłku celowego w odniesieniu do ustalonych potrzeb oraz dowodów zgromadzonych w sprawie, zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy,
 - powodów ustalenia prawa do specjalnego zasiłku celowego w odniesieniu do ustalonych potrzeb oraz dowodów zgromadzonych w sprawie, zgodnie z art. 41 ustawy,
 - powodu ustalenia prawa do posiłku, w oparciu o wymogi art. 48 i 48b ust. 2 ustawy,
 - powodów przyznania prawa do usług opiekuńczych w odniesieniu do ustalonych potrzeb oraz dowodów zgromadzonych w sprawie, zgodnie z art. 50 ust. 1 i 3 ustawy,
 - powodów skierowania do DPS określonego typu w odniesieniu do ustalonych potrzeb oraz dowodów zgromadzonych w sprawie, zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy,
 - nadania rygoru natychmiastowej wykonalności, zgodnie z art. 108 k.p.a.

Przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości: niedostateczna znajomość przepisów ustawy, ustawy o pracownikach samorządowych oraz k.p.a.

Skutki stwierdzonych nieprawidłowości: stwierdzone nieprawidłowości, z uwagi na ich charakter i wagę nie stanowią podstawy do negatywnej oceny jednostki, niemniej wpływają znacząco na jakość realizowanych zadań z pomocy społecznej określonych dla gminy w ustawie. **W szczególności dotyczy to przyjętych przez Radę, mocą uchwały i niezgodnych z przepisami zasad odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia, które nie tylko nie mają żadnego oparcia w ustawie - ale, jak ustalono podczas kontroli, poprzez nałożenie obowiązku odpłatności wyższej niż posiadane dochody, realnie wpływają na pogorszenie sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej.** W przypadku pozostałych, zakwestionowanych uchwał – negatywne skutki rozwiązań niezgodnych z przepisami **dotyczą przede wszystkim nieuzasadnionego wydatkowania środków własnych gminy.**

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości:

- Rada w zakresie podjętych uchwał,
- Burmistrz Ujazdu w zakresie formy zatrudnienia Kierownika Ośrodka,
- Kierownik Ośrodka w zakresie nadzoru nad realizowanymi przez jednostkę zadaniami,
- pracownicy socjalni w zakresie obowiązków określonym ustawą i k.p.a.

W dniu 30 września do Wydziału Polityki Społecznej wpłynęła dokumentacja potwierdzająca podjęcie przez Radę: uchwały Nr XVI.122.2025 z dnia 25 sierpnia 2025 r. *w sprawie zmiany uchwały Nr IV.33.2019 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 29 stycznia 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia osobom tego pozbawionym* oraz uchwały Nr XVI.123.2025 z dnia 25 sierpnia 2025 r. *w sprawie określenia wysokości oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie.*

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości leżące w kompetencji Rady i Burmistrza zawiadomienie o wynikach kontroli w przedmiocie podjętych uchwał (z uwzględnieniem aktualnego stanu prawnego) oraz formy zatrudnienia Kierownika Ośrodka zostanie przekazane organowi założycielskiemu jednostki w trybie art. 128 ust. 6 ustawy.

W związku z powyższym, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1) podjęcie działań w celu spełnienia przez *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ujazd na lata 2021-2027* wszystkich wymogów określonych w art. 16b ustawy;
- 2) rzetelne sporządzanie rocznych ocen zasobów pomocy społecznej zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy;
- 3) terminowe przekazywanie sprawozdań sporządzanych w Centralnej Aplikacji Statystycznej, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy;
- 4) niezwłoczne wypłacenie osobie skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych zasiłku stałego w pełnej wysokości, określonej decyzją administracyjną i zgodnie z art. 37 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy;
- 5) każdorazowe ustalanie obiektywnych przesłanek warunkujących okres przyznania prawa do zasiłku okresowego zgodnie z wymogami art. 38 ust. 5 ustawy;
- 6) uzyskiwanie każdorazowo zgody strony na przyznanie świadczenia z pomocy społecznej, w postępowaniach wszczętych z urzędu, zgodnie z art. 61 § 2 k.p.a.;
- 7) nie nakładanie na klientów Ośrodka obowiązków nie mających podstaw w przepisach prawa, zgodnie z zasadą praworządności określoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i powtórzoną w art. 6 k.p.a.;
- 8) przyznawanie i wypłacanie specjalnych zasiłków celowych zgodnie na zasadach określonych w art. 41 pkt 1 ustawy i art. 8 ust. 1 ustawy;
- 9) ustalanie przyczyny pozbawienia dzieci posiłku i uzasadnianie przyznania pomocy w formie niepieniężnej zgodnie z wymogami art. 48 i 48b ust. 3 ustawy w związku z art. 77 k.p.a.;
- 10) ustalanie w każdym postępowaniu wymiaru i zakresu usług opiekuńczych ze stroną lub jej opiekunem prawnym, zgodnie z wymogami art. 50 ust. 5 ustawy w związku z art. 7 i 77 § 1 k.p.a.;
- 11) dokonywanie, w prowadzonych postępowaniach, ustaleń w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego samodzielnie lub wspólnie z innym domownikiem, w przypadku zamieszkiwania w jednym lokalu/budynku – zgodnie z wymogami art. 8 ust. 1 i 3 ustawy w związku z art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a.;
- 12) uzasadnianie prawne i faktyczne decyzji zgodnie z wymogami k.p.a.

Pouczenie

1. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
3. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków. Informację o sposobie wykonania zalecenia należy przesłać do Wydziału Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, na adres: ul. Piastowska 14, 45-082 Opole.
4. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, zgodnie ze zmianami dot. uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
6. Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500,00 do 12.000,00 zł.

Z up. Wojewody Opolskiego

**Małgorzata Krajewska
Zastępca Dyrektora
Wydział Polityki Społecznej**

Do wiadomości:
Rada Miejska w Ujeździe
ul. Sławięcicka 19
47-143 Ujazd